

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня
доктора філософії
від 27.02.2024 року**

Разова спеціалізована вчена рада (Наказ № 122/01-04 від 26.12.2023 р.) Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Інститут конституційної скарги в Україні та країнах Центральної Європи: порівняльно-правове дослідження» за спеціальністю 081 «Право» «27» лютого 2024 року.

Пулей Валентин Іванович, народився 29 травня 1995 року.
З вересня 2012 року по лютий 2018 року, навчався в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», де отримав диплом магістра з відзнакою, спеціальність «Право», кваліфікація «магістр з права».

З жовтня 2018 року по вересень 2022 року навчався в аспірантурі юридичного факультету, кафедра теорії та історії держави і права Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» на денній формі навчання.

Професійна діяльність:

З грудня 2020 року по теперішній час працює в Ужгородському міськрайонному суді Закарпатської області, на посаді – помічника судді.

Сімейний стан: не одружений.

Пулей Валентин Іванович до спеціальної вченої ради подав відповідні документи, згідно із затвердженням МОН України переліком. Усі вони відповідають вимогам, що пред'являються.

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород. За результатами перевірки та аналізу дисертації за допомогою програми *Unicheck* ознак академічного плагіату виявлено не було.

Науковий керівник: Бариська Яна Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцентка кафедри теорії та історії держави і права юридичного

факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Здобувач має 7 наукових публікацій за темою дисертації, з них 0 статей у періодичних наукових виданнях іноземної держави, 3 статей у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Пулей В. Право на конституційну скаргу серед інших прав і свобод людини і громадянина в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 42-45.

2. Пулей В.І. Проблеми забезпечення виконання рішень за наслідками розгляду конституційних скарг. *Право та державне управління*.

3. Пулей В.І. Практика запровадження конституційної скарги в Україні. *Актуальні питання у сучасній науці. Серія: Право*. 2023. № 12. С.665-673.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Бисага Юрій Михайлович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (голова разової спеціалізованої вченої ради).

Зауваження Бисаги Ю.М.:

1. Висловлюючись про те, що право на звернення з конституційною скаргою з приводу неконституційності правового, акту окрім фізичних та юридичних осіб, необхідно також таке право надати прокурорам всіх рівнів. Дисертант не визначає конкретних шляхів запровадження такої системи у національному правовому регулюванні. На нашу думку, це потребує свого уточнення.

2. Вважаємо за необхідно підкреслити високий науковий рівень дисертаційного дослідження, його вагомість у сфері вітчизняного нормативно-правового регулювання інституту конституційної скарги, а також обов'язкове оформлення результатів дисертаційного дослідження у формі монографічного видання.

Белов Дмитро Миколайович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (рецензент).

Зауваження Белова Д.М.:

1. Керуючись з порівняльно-правовим методом та дослідницької мети наукової роботи, а також зі змісту, в повній мірі не вбачається, чи автором проведено групування, класифікацію та порівняльний аналіз основних відмінностей між механізмом захисту основних прав і свобод людини у США та континентальній Європі в контексті конституційної скарги. Хотілося б почути думку автора з цього приводу.

2. Автор зазначає, що для більш повного та ефективного правового захисту основних прав і свобод людини, запропоновано запровадити в Україні модель повної нормативної конституційної скарги. Дослідник позитивно оцінює таку модель, зокрема в Німеччині і пропонує запровадити її в Україні. Водночас вважаємо, що таке твердження є дискусійним та потребує більш детальної аргументації. На нашу думку, це потребує свого уточнення.

Берч Вероніка Вікторівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (рецензент).

Зауваження Берч В.В.:

1. Так, зокрема, вчені наголошують на тому, що між матеріальними та процесуальними нормами існує тісний взаємозв'язок: «процесуальні норми без матеріальних – безпредметні, а матеріальні без процесуальних – безсилі». Саме тому, на наш погляд, слід було б приділити більшу увагу процедурним питанням реалізації конституційної скарги (в т.ч. і регламентування строків подачі конституційної скарги щодо індивідуального правового акту, щодо нормативно-правового акту, остаточного рішення суду, а також щодо закону, які порушують основні права скажника).

2. Висловлюючись про підтримку надання запровадження в Україні конституційної скарги, автор практично не виділяє іноземців та осіб без громадянства як суб'єктів конституційної скарги, що на наш погляд, є вкрай важливим. На публічному захисті хотілося б почути обґрунтовану позицію дисертанта щодо цього питання.

Жаровська Ірина Мирославівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Інституту права, психології та інноваційної освіти, НУ «Львівська політехніка» (офіційний опонент).

Зауваження Жаровської І.М.:

1. Як свідчить досвід ряду зарубіжних країн, конституційне судочинство, як правило, включає ряд формальних вимог та фільтрів з метою полегшення навантаження суду, а також, щоб уникнути зловживань засобами правового захисту, передбаченими до звернення в суд. Однією з таких вимог є терміни (строки), які мають бути встановлені в чинному законодавстві України. Ці терміни повинні бути розумними, щоб, з одного боку, суд не мав можливості надмірно затягувати судові процедури, а з іншого – особа мала можливість підготувати скаргу або знайти юриста.

Разом з тим, судячи зі змісту дисертаційного дослідження, автор, досліджуючи позитивний досвід зарубіжних країн, взагалі не вказує чіткі строки (терміни) проведення судових процедур за конституційною скаргою.

2. Слід відзначити, що на сьогоднішній день, статистика – це барометр соціального життя країни. При цьому, правова статистика своїми показниками завжди характеризує тенденції і характер законодавчої, правоохоронної та правозастосовної діяльності державних органів. Тому вона має велике як наукове так і практичне значення при вирішенні різноманітних проблем розбудови правової держави. Статистичні дані – це джерело для оперативного керівництва відповідного органу, тому що вони дають характеристику їх діяльності. Це дає змогу керівництву відповідного органу державної влади систематично

контролювати діяльність, виявляти позитивні та негативні сторони статистичної роботи та приймати відповідні рішення для її вдосконалення та покращення.

В той же час, автор дисертаційного дослідження, в своїй науковій роботі практично зовсім оминає використання статичних даних та іншої подібної інформації. Так, зокрема, в роботі взагалі відсутній аналіз динаміки звернень з конституційними скаргами від початку запровадження даного інституту в аналізованих країнах, а також кількісні та якісні показники щодо прийнятих за наслідками розгляду конституційної скарги рішень.

3. Судова практика – це досить об’ємний правовий масив, що вміщує в собі різноманітні як за походженням, так і за юридичною силою акти правосуддя: рішення, постанови, ухвали, листи, роз’яснення, накази. Різне застосування законодавства у судах, їхня повсякденна діяльність підтверджує обґрунтованість теоретичної ідеї про необхідність закріплення за судовою владою правотворчої юрисдикції, а саме: існування роз’яснень, рекомендацій «вищих» судів, існування низки рішень, які хоч і є формально правильними, однак містять висновки, що виходять за межі застосування існуючих норм матеріального і процесуального права. Таким чином, *de-facto* за судовою владою закріплюється правотворча функція, позаяк відповідні зміни до законодавства не вносяться.

Автор дисертаційного дослідження правильно відзначаючи, що застосування інституту конституційної скарги сприятиме вдосконаленню нормативно-правового масиву держави в галузі захисту прав і свобод громадян та їх об’єднань не висвітлює та не аналізує зміст рішень, що були прийняті органом конституційної юрисдикції за наслідками розгляду конституційних скарг.

Щербанюк Оксана Володимирівна, докторка юридичних наук, професор, завідувач кафедри процесуального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (офіційний опонент).

Зауваження Щербанюк О.В.:

1. Аналіз діяльності Конституційного Суду України указує на те, що так і залишилися нерозв’язаними проблеми вдосконалення законодавства, яким

урегульовано його організацію й порядок діяльності. Ці проблеми пов'язані насамперед із недосконалістю деяких положень Закону України «Про Конституційний Суд України». Наявність таких недоліків є здебільшого наслідком того, що цей закон об'єднав норми, які мають урегульовувати різні специфічні особливості конституційного судочинства, а саме: норми з організаційних питань діяльності Конституційного Суду, норми, котрими визначено основні положення конституційного права, норми, які регулюють процес здійснення конституційного судочинства, а також норми, що регулюють механізм взаємодії з іншими органами державної влади.

Важливим аспектом взаємодії органу конституційної юрисдикції є його взаємовідносини з судами загальної юрисдикції. В той же час, автор дисертаційного дослідження не приділяє уваги питанням стосунків органів конституційної юрисдикції досліджуваних країн з іншими органами судової влади. Висвітлення цього питання, на наш погляд, суттєво вплинуло би на практичну цінність дисертаційного дослідження. В роботі не розкрито питання можливості надання права судам загальної юрисдикції виступати суб'єктом конституційної скарги.

2. Рішення й висновки Конституційного Суду України є обов'язковими до виконання. Невиконання рішень і недодержання висновків Конституційного Суду тягнуть за собою відповідальність, передбачену законом (частина четверта статті 70 Закону «Про Конституційний Суд України»). Процитована норма в цьому законі існує з моменту його прийняття, проте наразі досі не прийнято спеціального закону, який урегулював би питання забезпечення виконання рішень Конституційного Суду, передбачав відповідальність за їхнє невиконання. Безперечно, спеціальний закон, котрий визначав би порядок виконання рішень Конституційного Суду та відповідальність посадових осіб за ігнорування цих рішень, сприяв би зміні ситуації на краще, бо невиконання рішень Конституційного Суду – це насамперед порушення конституційного порядку та дискредитація інституту конституційного контролю як обов'язкового атрибута правової держави.

Разом з тим, автор дисертаційного дослідження, наводячи позитивний досвід зарубіжних країн не пропонує механізму виконання рішення КСУ за наслідками розгляду конституційної скарги, що вважаємо недоліком рецензованої наукової роботи.

3. Розробка та ухвалення нормативних правових актів і видання індивідуальних правових актів — це основні і найбільш значущі правові форми здійснення діяльності виконавчої влади, державного управління, адміністрацій органів місцевого самоврядування. В той же час в роботі відсутні приклади та не розкрито детально питання щодо того, які саме індивідуальні акти слід контролювати органу конституційної юрисдикції (їх критерії, види, адресати, умови і т.д.).

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради,

«Утрималися» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада (Наказ № 122/01-04 від 26.12.2023 р.) присуджує Пулею Валентину Івановичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради



Юрій БИСАГА